شرکتهای بیمه تکافل (مطیع شریعت)[1]

ترجمه: اداره مطالعات و تحقیقات شرکت بیمه ملت

گزارش موجود تأکید بر مسائل عمده ای دارد که در زمان اعمال متدلوژی رتبه بندی شرکت A.M Best برای شرکتهای بیمه تکافل به وجود می آیند. بیمه تکافل (یا بیمه مطابق با اعتقادات اسلامی)، بویژه در خاورمیانه و مالزی، به وضوح رو به افزایش است و A.M Best علی رغم شباهتهای بسیار این نوع بیمه با ساختارهای عملیاتی متقابل معمول، اعتقاد دارد که مسائل ویژه ای درخصوص این شرکتها وجود دارد که بایستی بر آنها تأکید شود. با این وجود، مهم است بیان شود اصول اصلی که متدلوژی توانایی مالی A.M. Best بر مبنای آنها قرار دارد صرف نظر از نوع شرکت تجزیه و تحلیل شده بدون تغییر باقی می مانند.

همچنانکه بعداً بحث می شود، هر شرکت تکافل باید هیئت فقه اسلامی را ایجاد کند که اصول و مقررات اصلی حاکم بر فعالیتهای شرکت تکافل را تعیین می کند و این هیئت متضمن آن است تا شرکت در چارچوب شریعت اسلامی عمل کند. A.M Best بطور دقیق دربارهٔ میزان پیروی شرکتهای تکافل از شریعت نظر نخواهد داد، اما با این وجود A.M Best مواردی از قبیل ذیل را بعنوان بخشی از "برآورد رتبه بندی تعاملی"[2]، مورد بحث قرار خواهد داد: ساختار مدیریتی و شرکتی سازمان؛ نوع مدل بکار گرفته شدهٔ کسب و کار تکافل؛ حاکمیت شرکتی و نقش هیئت فقه اسلامی؛ و عملکرد بیمه گر در مقابل اهداف مالی و استراتژیک کلیدی.

مباحثی که در ادامه مطرح می گردند شامل: بررسی برخی از اصول کلیدی تکافل؛ چگونگی ادغام این اصول با مدل کسب و کار شرکت تکافل و چگونگی بکارگیری متدلوژیهای رتبه بندیA.M. Best در ارزیابی این سازمانها خواهند بود.

اصول تکافل

اولین بیمه گر تکافل در سال ۱۹۷۹ در سودان تأسیس شد، و اکنون بازار با ایجاد بیش از ۱۰۰ شرکت، از جمله "windows" (عملیاتهای وابسته به بیمه گران معمول) رشد کرده است. تکافل هم محصولات عمومی

[1] - Takaful (Shri'a Compliant) Insurance Companies
[2] Interactive rating evaluation

(غیرعمر) و هم محصولات خانوادگی (عمر) را شامل می شود. رشته محصول خانوادگی شامل طرحهای بیمه عمر و درمانی و نیز طرحهای تأمین هزینه تحصیل، حوادث(تصادف) و درمانی مسافرت می شود. افزایش ناگهانی شرکتهای تکافل در دوران اخیر واکنشی نسبت به مغایرت بطور معمول پذیرفته شدهٔ بین اعتقادات اسلامی و مدل بیمه معمول است.

بیمه تکافل در حقیقت برنامه همکاری تسهیم ریسک است که به جهت سعادت جامعه ایجاد شده است و هدف این سیستم ایجاد سود نیست بلکه حمایت از اصل اسلامی "التکافل" (بار یکدیگر را بردوش داشته باشید) است. درنتیجه، بیمه تکافل برمبنای مفهوم اخوت، همبستگی و همکاری متقابل خواهد بود. شرکت کنندگان در طرح تکافل موجب کمک به حفاظت از یکدیگر در برابر تأثیر فاجعه و ریسک پیش بینی نشده می شوند(هبه کردن)، درحالیکه در مدل بیمه معمول، دارندگان بیمه نامه حق بیمه ها را بمنظور حفاظت از خودشان، یا منافعشان از نوعی ریسک پرداخت می کنند.

دیگر اعتقادات یا اصولی که عملیاتهای تکافل به آن می پردازند اجتناب از هم عدم قطعیت، بویژه از لحاظ میزان و زمان بندی پرداختهای خسارتی که صورت گرفته می شود؛ و هم سود بیش از حد (بعنوان رباخواری پنداشته می شود) است اگر به شکل پرداختهای دریافت شده در صورت فوت، یا هر شکل بهرهٔ مالی باشد (یعنی پرداختهای کوپن ورق قرضه).

در بیمه تکافل تکنیکهای آکچوئری و بیمه گری به شیوه ای مشابه همانند بیمه معمول بکار می روند، در این نوع بیمه، بیمه گر ریسک زیان بالقوه را برآورد می کند و بمنظور حمایت صندوق مشترک از زیانهای بیش از حد، مبنای مشارکتی (حق بیمه) را که مناسب آن ریسک تجمعی است ایجاد می کند. با این وجود، برخلاف حق بیمه مبتنی بر ریسک پرداخت شده توسط دارندهٔ بیمه نامه در مدل بیمه معمول (که در آن هر بیمه گذار نرخی متناسب با سطح فرض شدهٔ ریسک می پردازد)، هر شرکت کنندهٔ تکافل به شکرانهٔ اصل زیربنایی همکاری مشترک، بطور مساوی در حمایت از صندوق مشترک سهیم است.

در مورد بیمه اتکایی، این بیمه نیز باید برمبنای مفهوم رویهم گذاشتن تکافل باشد. بیمه گر اتکایی باید در درجهٔ اول بعنوان مدیر ریسک عمل نماید (گرداننده تکافل اتکایی) و نباید بیش از اندازه از نتایج بیمه گری سود ببرد. با این وجود، بدلیل فقدان نسبی ظرفیت و کیفیت ارائه کنندگان واقعی تکافل اتکایی، واگذاری بیمه اتکایی نزد بیمه گران اتکایی معمول ممکن است بنابر محدودیتها و شرایط معین شدهٔ خاصی اجازه داده شود.

ساختارها و مدلهای تکافل

به جهت اینکه برنامه های تکافل از لحاظ مالی در طی بلند مدت قابل اطمینان باشند و نیز به جهت ایجاد انگیزه در بیمه گران تکافل برای توسعه و رواج این برنامه ها و همچنین بمنظور ایجاد روشهایی متفاوت از

بیمه های معمول و نیز قرار دادن این روشها در اختیار مسلمانان، به معنای سنتی تر باید تا حدی از محل سودها به این گردانندگان پاداش داده شود، علی رغم اینکه سود هدف نهایی عملیات نمی باشد.

مسلمانان اعتقاد دارند که یگانگی در گوناگونی وجود دارد، بنابراین برای بیمه گران تکافل یک مدل عملیاتی ترجیحی وجود ندارد. معمولاً عالمان شریعت دربارهٔ بخشهای اساسی معینی موافقت می کنند که برای شرکت تکافل لازم می باشند؛ با این وجود تفاوتهای عملیاتی تا زمانیکه هیچ تناقضی با هیچ یک از باورهای مذهبی ضروری وجود ندارد تحمل می شوند. در حال حاضر سه مدل عملیاتی اولیه وجود دارد.

مدل تعاونی[3]

مدل تعاونی (بیمه تعاونی)مفهوم مضاربهٔ[4] بدون غش در معاملات روزانه را به کار می بندد، که در آنها این مدل ارزشهای اسلامی اخوت، یگانگی، یکپارچگی و همکاری متقابل را تشویق می کند. در مفهوم مضاربهٔ بی غش، شرکت کننده و شرکت تکافل درآمد سرمایه گذاری مستقیم را تقسیم می کنند، در حالیکه شرکت کننده محق به داشتن ۱۰۰٪ مازاد با هیچ نوع کسر[5] صورت گرفته ای پیش از توزیع است.

براساس مفهوم تعاونی، دو مدل اصلی مضاربه و وکالت[6] وجود دارد. در واقع، تنوعهای بسیاری از این مدلهای اصلی وجود دارد، اما اصولاً این تنوعها یکی از این دو چارچوب مفهومی را دنبال می‌کنند.

مضاربه مدل اصلاح شدهٔ تسهیم سود و زیان است. شرکت کننده و بیمه گر تکافل، مازاد را تقسیم می کنند که این تقسیم سود (مازاد) متفاوت خواهد بود. این تقسیم برمبنای نسبتی است که بطور متقابل بین طرفین قرارداد توافق می شود. معمولاً، این توافقات تسهیم ریسک، به بیمه گر تکافل اجازه می دهد تا در نتایج ناشی از عملیاتهای بیمه گری و نیز بازده های عملکرد مطلوب حق بیمه‌های سرمایه‌گذاری شده سهیم باشد.

وکالت نیز مدلی مبتنی بر حق الزحمه است. تسهیم ریسک تعاونی در میان شرکت کنندگان در شرایطی رخ می دهد که بیمه گر تکافل صرفاً حق الزحمه ای را برای خدمات تحصیل می کند (بعنوان وکیل، یا "نماینده") و در هیچ یک از نتایج بیمه گری سهیم نمی شود یا شریک نخواهد بود. حق الزحمه بیمه گر ممکن است شامل حق الزحمه مدیریت صندوق و حق الزحمهٔ تشویقی عملکرد باشد.

مدل وقف[7]

برخلاف مدلهای مضاربه و وکالت، وقف همانند کار و کسبی اجتماعی/دولتی عمل می کند، و برنامه‌ها بطور غیرانتفاعی اداره می شوند. بنابر مدل وقف، بیمه گر یا شرکت کننده مستقیماً صاحب مازاد یا سود نمی شود و

---

[3] Ta'awuni Model
[4] Mudharabah
[5] Deduction
[6] Wakalah
[7] Waqf Model

هیچ مکانیزمی برای توزیع وجوه مازاد وجود ندارد. در واقع، بیمه گر وجوه مازاد را بمنظور حمایت از جامعهٔ شرکت کننده نگه می دارد.

این مدل با یک وجه مازاد خاص، بیش از همه شبیه به مدل بیمه تعاونی معمول است. به معنای دقیق کلمه، این بیمه به شیوه ای بسیار شبیه به بیمه های تعاونی معمول رتبه بندی می شود.

باقی گزارش بر ارکان منحصر به فرد شرکتهای تکافلی که مدل تعاونی را دنبال می کنند تکیه خواهد کرد و بر این موضوع که چگونه این عوامل در تجزیه و تحلیل رتبه بندی گنجانده می شوند تکیه خواهد کرد.

ویژگیهای اصلی شرکتهای تکافل

بیمه گران تکافل ویژگیهای منحصر به فرد معینی را دارا هستند که اصول کلیدی تکافل و اعتقادات اساسی اسلامی را قبول دارند.

۱- ایجاد دو صندوق جدا

صندوق تکافل (یا دارندگان بیمه نامه) و صندوق گرداننده (یا سهام داران).

صندوق تکافل بنابر اصول تعاونی صرف به روشی بسیار شبیه به مؤسسات بیمه تعاونی معمول، عمل می کند. کسریهای درآمد بیمه گری و مازادها درطی زمان درداخل این صندوق جمع می شوند که گرداننده هیچ کمک مستقیمی از آن نمی گیرد. درنتیجه، صندوق تکافل بطور مؤثری از "ریسکهای بیرونی حفظ می شود"[8] و از نکول صندوقِ گرداننده حفاظت می شود. هزینه های مدیریتی و "سرمایه های سرمایه گذاری اولیه"[9] بوسیلهٔ صندوقِ گرداننده به عهده گرفته می شود که در آن، درآمد اصلی یا شکل حق الزحمه مدیریتی از پیش تعیین شده (برای پوشش دادن هزینه ها) یا به صورت سهمی[10] از بازده های سرمایه گذاری و نتایج بیمه گری (یا ترکیبی از هر دو) را می گیرد.

۲- اصل یکپارچگی و توزیع یکسان مازاد :

با فرض این حقیقت که صندوق تکافل بعنوان صندوقی از ریسکهای مدیریت شده تحت اصول یکپارچگی پنداشته می شود. این موضوع بمعنی جمع نمودن مازادها در سطحی بیش از آن سطوحی که شدیداً برای

---

[8] Ring-fence
استراتژی است که برای جداسازی دارایی از ریسکهای بیرون استفاده می شود؛ ریسکهایی مانند مالیاتها، تورم، نوسانات بازار و عوامل دیگر. برای مثال، بانک ممکن است از شرکت تابعهٔ برون مرزی بمنظور اجتناب از مقرراتی استفاده نماید که از جهاتی تهدید می کنند.

[9] Seed capital
پولی است که برای سرمایه گذاری اولیه در پروژه ای یا شرکت تازه تأسیسی- به جهت بسط محصولات اولیه، تحقیق از بازار، ارائهٔ شواهدی که نشان می دهند مدل کسب و کار عملی است – استفاده می شود.

[10] Share

حفاظت صندوق از نتایج ناپایدار و برای حمایت از رشد بیشتر لازم است، نخواهد بود. علاوه بر این، هر نوع حق الزحمه یا سهام سودِ دریافت شده توسط گرداننده باید تنها برای پوشش هزینه های سرمایه و مدیریت کافی باشند درحالیکه شرکت به فعالیتی پررونق ادامه می دهد.

در صورت تنگنای مالی برای صندوق تکافل، گرداننده – برای هر مدت طولانی که لازم پنداشته می شود – متعهد به در اختیار قرار دادن وام بدون بهره (قرض الحسنه) به صندوق می شود. این وام لایه ای اضافی از امنیت مالی را برای شرکت کنندگان فراهم می کند.

انتظار می رود ساختار توزیع مازاد با دقت و به روشی متعادل شده مدیریت شود تا اینکه نه دارندگان بیمه نامه‌ها و نه گرداننده به ضرر طرف دیگر سودهای زیادی را ببرد.

۳- سرمایه گذاریهای محدود :

پیروی شریعت نه تنها به ساختار عملیاتی شرکت بلکه به سیاست سرمایه گذاری خود نیز اشاره می کند. شرکتهای تکافل باید از سرمایه گذاری در اوراق بهادار با درآمد ثابت سنتی اجتناب نمایند (به علت کوپن پرداخت بهرهٔ ضمیمه شده). در عوض به آنها اجازه داده می شود در صکوک[11] سرمایه‌گذاری نمایند. همچنین، سرمایه گذاریها در سهام (اصولاً اجازه داده می شود) باید از تأمین مالی فعالیتهای غیراسلامی (مانند الکل یا قمار) اجتناب نمایند.

عملاً این محدودیتها اغلب منجر به تمرکز بیش از حد در سهام (به علت کمبود نسبی صکوک)، کمتر از میانگین رتبه بندیهای اعتبار (افزایش مواجهٔ با خطر طرف دیگر قرارداد) و تمرکز جغرافیایی بالا می شود.

ایجاد هیئت فقه اسلامی: بخشی ضروری در حاکمیت شرکتی شرکت تکافل ایجاد هیئت فقه اسلامی علاوه بر هیئت مدیران معمول است. هیئت فقه اسلامی از عالمان سرشناس اسلامی تشکیل می شود. این هیئت تضمین می نماید که مدل عملیاتی شرکت، سیاستهای توزیع سود، طرح محصول و دستورالعملهای سرمایه گذاری از اصول اسلامی پیروی می کنند.

از دیدگاه A.M. Best کمبود جهانی عالمان سرشناس اسلامی در صحنهٔ بیمه و فقدان اتفاق نظر در مورد آنچه پیروی شریعت را تعیین می کند، ، چالشی برای توسعهٔ سریعتر این صنعت است. با اظهار این موضوع، ظهور برخی نوآوریهای حمایت شده از سوی دولت و بین منطقه ای در این خصوص و نیز شرکت عالمان خاص در بیش از یک هیئت فقه اسلامی نشانه هایی مثبت از روند تدریجی، اما کند به سوی همگرایی است.

---

[11] Sukuk

محصولات ورق قرضه اسلامی بوسیلهٔ صکوک ارائه می شوند. صکوک در امور مالی اسلامی آنچیزی است که در امور مالی معمول، اوراق بهادار با پشتوانه دارایی (ABS) هستند. صکوک سررسیدی دارد که از قبل تعیین می شود. صکوک بوسیلهٔ دارایی حمایت می شود که آنرا برای سرمایه گذاری بمنظور کسب بازده بدون پرداخت بهره ممکن می سازد. تعجب برانگیز نیست که صکوک به روشی ساختاردهی می شود که دارندگانش ریسک اعتباری را اداره می کنند و بخشی از سود را و نه پرداخت بهرهٔ ثابتی را از قبل همانند ABS دریافت می کنند.

تجزیه و تحلیل یک شرکت تکافل

همچون شرکتهای بیمه تعاونی معمول، بیمه گران تکافل ویژگیهای محدود کنندهٔ معینی از قبیل فقدان نسبی انعطاف پذیری مالی در مقایسه با شرکتهای با سهام قابل انتقال، یا تمرکز فراوان ریسک در مقایسه با بیمه گران بطور کلی متنوع را دارا هستند که از مدل کسب و کارشان جدا ناپذیر است. با این وجود، هم بیمه های تعاونی معمول و هم شرکتهای تکافل معمولاً تعدادی "عوامل موازنه کننده"[12] از جمله سطوح بالای مازاد نگه داشته شده و "نسبتهای تدوام"[13] افزایش یافته و وفاداری مشتری را تجربه می کنند که قطعاً در فرایند رتبه بندی درنظر گرفته می شوند. این بخش برخی ارکان منحصر به فرد بیمه گران تکافل و اینکه چگونه این بیمه گران در فرایند رتبه بندی ارزیابی می شوند را مورد بحث قرار می دهد.

دو صندوق مجزا – رویکرد سرمایهٔ مبتنی بر ریسک دو مرحله ای

با توجه به اینکه یکی از ویژگیهای کلیدی عملیات تکافل وجود دو صندوق مجزا است (صندوق تکافل و صندوق گرداننده)، نقطهٔ شروع برای ارزیابی توانایی مالی یک شرکت بیمهٔ خاص اعمال مدل اختصاصی "نسبت کفایت سرمایهٔ Best "[14](BCAR) به صندوق تکافل به شیوه ای بسیار شبیه به شرکت تعاونی است. این "تجزیه و تحلیل اولین طبقه"[15]، مازاد صندوق تکافل را با سرمایهٔ لازم برای حمایت از تعهدات صندوق به شرکت کنندگان – طبق مدل BCAR – مقایسه می کند. نسبت BCAR برای صندوق تکافل و نیز تجزیه و تحلیل روندها در نسبت و دیگر "اندازه گیریهای متریک کلیدی"[16]، محرک اولیهٔ ارزیابی A.M. Best از توانایی ترازنامهٔ شرکت تکافل است.

"ارزیابی سرمایهٔ دومین طبقه"[17] نیز برروی صندوق گرداننده انجام داده می شود. تجزیه و تحلیل دومین طبقه، وضعیت مازاد صندوق گرداننده را با سرمایهٔ لازم برای حمایت از تعهدات صندوق – طبق مدل BCAR – مقایسه می کند.

معمولاً صندوق گرداننده با توانایی مالی بسیار بالاتری نسبت به صندوق تکافل نظیر خود، ارزیابی سرمایه سازی را درخصوص کل عملیات بیمه بهبود خواهد بخشید. این موضوع توانایی مالی افزایش یافته ای را نشان می دهد که در اختیار شرکت کنندگان صندوق تکافل گذاشته می شود. این توانایی مالی افزایش یافته از تعهد گرداننده به فراهم نمودن وام بدون بهره (قرض الحسنه)برای صندوق تکافل یا دارندگان بیمه نامه در

[12] Offsetting factors
[13] Persistency ratios
[14] Best's Capital Adequacy Ratio
[15] First-tier analysis
[16] Key metrics
[17] Second-tier capital assessment

موقعیتهای تنگنای مالی ناشی می شود. در مواردی که چنین وامی برای صندوق تکافل ایجاد شده است، این وام بخشی از پایه سرمایهٔ صندوق تکافل درنظر گرفته خواهد شد.

این دیدگاه یکپارچه شدهٔ سرمایه یعنی در واقع ترکیب صندوق تکافل و گرداننده برای اهداف تحلیلی، بویژه در ارزیابی بیمه گران تکافل، در سالهای نخستین عملیات(فعالیت) مهم است. اخیراً برای صندوق گرداننده، با درنظر گرفتن "ثبت نسبتاً کوتاه مدت عملکرد واقعی"[۱۸] و اینکه اغلب شرکتهای دارای سطح مازاد پایین در سطح بودجه تکافل جمع می شوند، قرار داشتن در وضعیت نسبی قویتر غیرعادی نمی باشد.

صندوق گرداننده با وضعیت توانایی مالی ضعیفتر بطور قابل ملاحظه ای از تجزیه و تحلیل کلی نخواهد کاست زیرا که صندوق گرداننده نمی تواند به مازاد صندوق تکافل دسترسی پیدا کند. با این وجود، در تمامی موارد، صرف نظر از اینکه کدام صندوق در وضعیت نسبی قویتری است و همچنین ذکر این موضوع مهم است که این تجزیه و تحلیل دو طبقه ای بیشتر بوسیلهٔ مقایسهٔ روندهای تجمع سرمایه در هر یک از صندوقهای مجزا تکمیل می شود. این امر بمنظور تضمین توازن مناسب در توزیع مازاد و ساختار حق الزحمه است.

محرکهای اصلی توانایی ترازنامه در شرکت تکافل

با درنظر گرفتن سیاست سرمایه گذاری نسبتاً محدود شدهٔ یک شرکت تکافل معمولی و سطوح بالاتر ریسک طرف دیگر قرارداد منتج از آن؛ تمرکز جغرافیایی و نسبت بالاتر از میانگینِ دارندگان سهام، در بسیاری از موارد سرمایه های مورد نیاز بطور قابل چشمگیری بیشتر از سرمایهٔ مورد نیاز برای شرکتی معمول با همان اندازه هستند.

گروههای محدودِ محتکر داراییهای سرمایه گذاری شده مانعی برای رشد صنعت تکافل و نیز محدودیتی برای بسط محصولات بلند مدت تر بوده است. این موضوع به علت دشواری در پرداختن به مسائل مدیریت دارایی-بدهی است. این وضعیت اخیراً بهبود یافته است زیرا که بازارهای سرمایه در کشورهای اسلامی شروع به سررسید شدن کرده اند و محصولات سرمایه گذاری مطیعِ شریعت بیشتری در بازار دردسترس هستند. با این وجود، تقاضا هنوز بالاتر از عرضه است که این موضوع منجر به افزایش هزینه برای چنین محصولات سرمایه-گذاری می شود.

در مورد ریسک بیمهٔ بر عهده گرفته شده توسط شرکتهای تکافل، باید انتظار داشت که در حال حاضر احتمال متوسط مواجه با خطر و تخصص نسبی دربارهٔ رشته های شرکتی داخلی و رشته های شرکتی به اندازهٔ کوچک تا متوسط، سرمایه های مورد نیاز را متعادل نگه دارند (طبق مدل BCAR). به هر حال این عوامل به آسانی

[18] Short track record

Track record: ثبتی از عملکرد یا پیشرفتهای واقعی.

می توانند بواسطهٔ رشد سریع کسب و کار و تمرکز بیش از حد در چند رشتهٔ محصول با فشارهای حاصل برروی سرمایه نیاز شده، بیشتر از موازنه باشند.

ویژگی ضروری تمامی مدلهای تکافل، تسهیم مازادها/کسریهای درآمد بیمه گری شرکت کنندگان است. بنابراین تعیین دقیق مازاد/کمبود درآمد برای فرایند حسابداری، اساسی است. کنار گذاشتن ذخیره ای برای پیشامدهای غیرمترقبه همیشه این سؤال را ایجاد می کند که کدام بیمه گذاران آنرا صاحب می شوند، یعنی شرکت کنندگانی که کمک به ایجاد آن کردند یا نسلهای بعد که بیمه نامه می خرند. این موضوع بدین علت مطرح است که احتمالاً اهمیت ذخیره در سالهای اولیه عملیاتهای(فعالیتهای) تکافل بطور قابل توجهی مهمتر از عملیاتهای تکافل در سالهای بعد است. این امر بطور مؤثری منجر به پرداخت زودتر شرکت کنندگان خواهد شد تا نتایج بیمه گری برای شرکت کنندگان بعدی را تثبیت کند.

علی رغم امکان بی عدالتی به یک معنی مطلق، تشکیل ذخیرهٔ خطرات اتفاقی برای ایجاد ثبات در نتایج بیمه گری و عملی ساختن توسعهٔ اندازهٔ صندوق ریسک، مطلوب است (همچنانکه محدودیتهایی دربارهٔ این موضوع خواهد بود که در صورت کسریهای درآمد، گرداننده تکافل به چه میزان قادر به فراهم نمودن بعنوان قرض الحسنه خواهد بود). A.M. Best بهنگام ارزیابی توانایی ترازنامه، ذخیره های خطرات احتمالی را بعنوان بخشی از سرمایه و مازاد شرکت درنظر می گیرد.

همچون عملیاتهای بیمه معمول، عامل محرک مهم در تصمیم گیری رتبه بندی برای شرکت تکافل، درجهٔ انعطاف پذیری مالی شرکت است (یعنی، توانایی شرکت برای بالا بردن سرمایهٔ سهامداران). همچون شرکتهای تعاونی، معمولاً انتظار می رود سرمایهٔ دردسترس، مازادهای قابل ملاحظه ای را نشان دهد که در طی سالهای قبل درداخل صندوق تکافل جمع شده اند. این بخش از تجزیه و تحلیل به علت ماهیت متقابل صندوق تکافل و فقدان ذاتی انعطاف پذیری مالی آن، عمدتاً به گرداننده می پردازد. معمولاً ارزیابی شامل تجزیه و تحلیل مشروحی از ساختار مالکیت (و توان مالی سهامداران[19]) و ثبت انتشارهای بدهی سهام است. A.M. Best به دقت کیفیت برنامهٔ بیمه اتکایی را به بمنظور ارزیابی حمایت ترازنامهٔ شرکت تکافل از طریق بیمه اتکایی نظارت می کند. این موضوع بویژه با درنظر گرفتن فقدان قبلاً نظارت شدهٔ ظرفیت تکافل اتکایی (و عدم وجود واقعی واگذاری اتکایی مجدد تکافل)مطرح است که ممکن است بیمه گران مستقیم را مجبور نماید امنیت پذیرنده هایشان رابه خطر بیاندازند.

مسائل عملکردی عملیاتی در شرکت تکافل

عملاً، هر نوع حق الزحمهٔ پرداخت شده به گرداننده بطور متوسط باید کمتر از تفاوت بین حق بیمه ها و خسارتها باشد. به عبارت دیگر، تا زمانیکه صندوق تکافل به ایجاد مازادها در طولانی مدت ادامه می دهد، باید

[19] Shareholders'solvency

هیچ دلیل مهمی برای نگرانی وجود نداشته باشد. A.M. Best با برآورده نمودن این شرط در دومین سطح تجزیه و تحلیل، معتقد است که برای تضمین وجود مستمر کل عملیات بیمه نیز مهم است تا گرداننده، حداقل بتواند هزینه هایش را از حق الزحمه های دریافت شده از صندوق دارندگان بیمه نامه پوشش دهد.

در طی چند سال گذشته، شرکتهای تکافل (بویژه در خاورمیانه) نسبتهای هزینهٔ بالاتر از طرفهای قرارداد معمولشان نشان داده اند. بهر حال بنظر می رسد که محرک اصلی، بیشتر فقدان صرفه جوییهای مقیاس و نسبتاً استفادهٔ کمتر از تکنولوژی باشد تا اینکه ناشی از اصول یکپارچگی باشد. A.M. Best انتظار دارد شکاف اخیر در سالهای آتی کم شود همچنانکه حجمهای کسب و کار تکافل به سرعت در حال توسعه می باشند. علاوه بر این A.M. Best انتظار دارد که در طی زمان مسئلهٔ نسبتهای هزینهٔ بالاتر تا اندازه ای بوسیلهٔ وفاداری بالاتر مشتری و تداوم بیمه نامهٔ ایجاد شده بوسیلهٔ باور شرکت کنندگان به اصول تکافل تعدیل داده خواهد شد.

در مورد بازده های سرمایه گذاری، A.M. Best با در نظر گرفتن محدودیتهای شرکتهای تکافل در مدیریت دارایی، تمرکز بالاتر در سهام و تمرکز بالاتر در منطقهٔ جغرافیایی ویژه و ریسک اعتباری افزایش یافتهٔ طرف قرارداد، انتظار دارد صندوقهای تکافل بطور متوسط بازده های تنظیم شده برحسب ریسک کمتری را با تجربه نمودن ناپایداری بالاتر و نکولهای اعتبار بدهند. علی رغم رشد مداوم در عرضهٔ اوراق بهادار اسلامی، A.M. Best باور می کند مسلم است که فرصتهای سرمایه گذاری برای سالهای آتی محدود باقی بمانند.

محیط بازار و ریسک کشور

علی رغم رشد تأثیرگذار بی وقفه بخش تکافل، در مجموع رشد سریع در تمامی رشته های محصول تجربه نشده است همچنانکه بسط کسب و کار غیرعمر یا عمومی از کسب و کار متعلق به رشتهٔ محصول عمر یا خانوادگی پیشی گرفته است. علاوه بر این، اندازهٔ معمولی شرکت تکافل کوچکتر از اندازهٔ متعلق به بیمه گر معمول باقی می ماند. معمولاً بیمه گران تکافل کوچکتر هستند این موضوع تا حدی به علت فقدان نسبی آنها از تجربهٔ عملیاتی (بیمه گران تکافل تنها از سال ۱۹۷۹ به وجود آمده اند) و پروفایل عملیاتی محدودتر بیمه گران تکافل بهنگام مقایسه با بیمه گران معمول است که سکوهای عملیاتی متنوعی را دارا هستند و بیشتر از یک قرن سابقهٔ عملیاتی دارا هستند.

A.M. Best درحالیکه پیش می رود، معتقد است که چالشها و فرصتهای مهم برای این بخش بطور کلی توسعهٔ سکوهای بیمه عمر محکمتر و رشته های اجباری مانند مسئولیت شخص ثالث وسیلهٔ نقلیه و درمان در داخل کسب و کار غیرعمر (در کشورهای خاصی) هستند. یک حوزه رشد و توسعه در رشتهٔ محصول شرکتی، محصولات ریسک کسب و کارِ به اندازهٔ متوسط در داخل بخشهای انرژی و ساخت و ساز است که در حال توسعه می باشد. بطور کلی، سطوح نگهداری برای رشته های محصول شرکتی با فراهم نمودن مبنای باثبات تر

برای رشد تدریجاً بهبود بخشیده شده اند، اگر چه انتظار می رود هنوز بزرگترین ریسکها به بازارهای بین المللی واگذار شوند.

A.M. Best معتقد است که هنوز روشن نیست آیا شرکتهای تکافل نوعی از مزیت رقابتی را درداخل این محیط بازار ارائه می دهند. قابل بحث است که آیا واقعاً تقاضای بهره برداری نشده ای (خصوصاً در کسب و کار بیمهٔ عمر/خانواده) قویاً به علت باورهای مذهبی وجود دارد – و که آیا این تقاضا می تواند به آسانی از طریق ارائهٔ محصولات تکافل آشکار شود.

بخش مهم فرایند رتبه بندی به وضعیت بازار شرکت – تنوع شرکت از لحاظ مبنای مشتری، رشته های کسب و کار و شبکه توزیع – می پردازد. بویژه برای شرکتهای تکافل واقع در خاورمیانه، تمامی این عوامل دقیقاً به ارزیابی ریسک کشوری A.M. Best مربوط هستند. مرحلهٔ آغازینِ بسط فعالیتها یا بخشهای مکمل (برای مثال، اوراق قرضهٔ اسلامی، "فروش بیمه از طریق کانالهای توزیع ایجاد شدهٔ بانک"[20]، توزیع اینترنتی و ظرفیت تکافل اتکایی) اغلب ممکن است تأثیری منفی برروی رتبه بندی نهایی تعیین شده داشته باشد.

محیط نظارتی و مدیریت ریسک

همچنین به عقیدهٔ A.M. Best، برخی از اقدامات حفاظتی نظارتی (برای مثال، حفاظت دارایی از ریسکهای بیرونی درداخل صندوق تکافل، وامهای بدون بهره از سوی گردانندگان در صورت "مشکلات توان مالی"[21] و غیره) هنوز باید بررسی شوند. توسعهٔ صنعت بیمه اسلامی ازجمله محیط نظارتی، بایستی با بقیهٔ صنعت مالی در منطقه (خصوصاً بانکداری) هماهنگ باشد.

در دیدگاه A.M. Best، یک نظام نظارتی مستحکم برای گسترش فرهنگ مدیریت ریسک بسیار مهم است. A.M. Best اعتقاد بر این دارد که شرکتهای تکافل با درنظر گرفتن محدودیتهای خود بایستی توسعه یابند و نشان دهند که می توانند رویکرد مبتنی بر ریسک کافی را برای مدیریت سرمایه گذاری (به دلیل فرصتهای کاهش یافتهٔ سرمایه گذاری)؛ کفایت سرمایه و ذخیره سازی (با توجه به نیاز برای ایجاد مازادها در طولانی مدت، خصوصاً برای کسب و کار عمر/خانواده) و قیمت گذاری/کنترل انتخاب نامطلوب (با توجه به محدودیتهای موجود در مطالبهٔ صرفهای ریسک اضافی برای دارندگان بیمه نامه که ریسک زیان بیشتر از صندوق تجمعی شرکت کننده را نشان می دهد) اعمال نمایند.

بطور کلی، یکی از چالشهای غیرعادی که شرکتهای تکافل با آن مواجه می شوند – و همچنینA.M. Best با آن مواجه می شود زیرا که سعی می کند توانایی مالی این شرکتها را ارزیابی نماید –نیاز به تضمین این موضوع است که اهداف تعیین شده توسط هیئت فقه اسلامی مطابق با نماگرهای کلیدی عملکرد هستند. این نماگرهای

[20] Bancassurance
[21] Solvency difficulties

کلیدی عملکرد برمبنای مدیریت ریسک و مالی قابل اطمینانِ معمول هستند. مطابقت اهداف تعیین شده با نماگرهای عملکرد، علی رغم چالشهای ارائه شده بوسیلهٔ ظرفیت محدود تکافل اتکایی و ریسکهای تمرکز ارائه شده بوسیلهٔ دستورالعملهای محدود کننده سرمایه گذاری و تنوع جغرافیایی محدودِ بازار تکافل جاری، ایجاد فرایندهایی برای پرداختن به تمامی ریسکهای مهم را دربر می گیرند.

مقایسهٔ واژه های اصلی

تکافل و بیمه معمول

مشارکتهای[22] شرکت کننده تکافل بسته به نوع شرکت تکافل و هر نوع توافقات از پیش تعیین شدهٔ تسهیم ریسک یا تسهیم سود، به یکی از دو حساب ریخته می شوند. این دو حساب در ذیل توصیف می شوند.

حساب PA (مدیریت شده برطبق اصل تبری[23]) – صندوقهایی که صرفاً بمنظور پوشش ادعاهای خسارت دارندگان بیمه نامه از ریسکهای بیرونی حفظ می شوند (یعنی گردانندگان یا سهامداران به این وجوه دسترسی ندارند).

PSA حساب (مدیریت شده برطبق اصل مضاربه) – صندوقی که در آن مازادهای تسهیم سود (بین دارندگان بیمه نامه و سهامداران، معمولاً در نسبتهای ثابت) جمع می شوند.

در یک مدل بیمهٔ معمول، حق بیمه پرداخت شده برای هم محصولات عمر و هم محصولات عمومی به آنچه معمولاً حساب بیمه عمومی نامیده می شود ریخته می شود. برای محصولات معین عمر که در آنها دارندهٔ بیمه نامه کنترل داراییها و مدیریت را نگه می دارد، پرداختها، اغلب سپرده ها نامیده می شوند و در "حسابی جدا یا مجزا شده"[24] قرار داده می شوند

پاداش

قراردادهای تکافل از آغاز مشخص می کنند که چگونه قرار است سودهای سرمایه گذاری تکافل بین گرداننده و شرکت کنندگان تقسیم شوند. این امر برطبق اصل مضاربه انجام می شود و معمولاً تقسیم سهم به شکل نسبتی بیان می شود که بین شرکت کننده و گرداننده – صرفنظر از میزان سود سرمایه گذاری بدست آمده در طی سال – توافق شده است.

انواع معینی از بیمه معمول ممکن است نوعی از پاداش یا سودها را ارائه دهند که در شرایط کلی به سرمایه-گذاری یا عملکرد بیمه گری مربوط می شوند. این پاداشها ممکن است شکلهای مختلفی مانند پرداخت سود سهمی، افزایش در پوشش بیمه و یا پرداختهای کمتر حق بیمه را به خود بگیرند. ارائه دهندهٔ معمول می تواند

[22] Contributions
[23] Tabarru
[24] Segregated or separate account

با توجه به نتیجهٔ سرمایه گذاری و/یا برگشتهای بیمه گری، تصمیم به دادن یا ندادن پاداشی برای سال خاصی بگیرد. نرخ پاداش به تنهایی می تواند از سالی به سالی متفاوت باشد و معمولاً به صلاحدید هیئت مدیران شرکت است.

ادعای خسارتها

در بیمه نامهٔ تکافل، اگر شرکت کننده فوت نماید، یا ریسک پوشش داده شده رخ دهد، ذینفعان ممکن است علاوه بر ارزش حساب جمع شده از PA، ارزش بیمه نامه را از PSA مطالبه کنند. در حالتی که در آن شرکت کننده در سررسید بیمه نامه زنده باقی می ماند، یا اگر ریسک پوشش داده شده رخ ندهد، ادعای خسارت وی به ارزش حساب موجود در PA محدود می شود.

در بیمه معمول هنگامیکه دارندهٔ بیمه نامه فوت می کند یا ریسک پوشش داده شده رخ می دهد، ممکن است ذینفعان کل مبلغ نام برده شده در بیمه نامه (اغلب "مبلغ اسمی"[۲۵] بیمه نامه عمر نامیده می شود)، یا پرداخت جبرانی مقرر شده برای زیان را همچنانکه در بیمه نامه عمومی تعیین شده است مطالبه نمایند. هنگامیکه ریسک پوشش داده شده ای رخ نمی دهد، بیمه شده محق به هیچ نوع پرداخت جبرانی حق بیمه یا نتایج سرمایه گذاری به اشکال معمول بیمه، مانند "بیمه عمر به شرط فوت"[۲۶]، و بیمهٔ معمولی عمومی اشخاص نیست. با این وجود، برای انواع معینی از محصولات مرتبط با سرمایه گذاری، بیمه شده در سررسید حق مطالبهٔ ارزش بیمه نامه به همراه بهره – اگر وجود داشته باشد – خواهد داشت.

خسارتها

در تکافل مطابقِ اصول اسلامی، همکاری متقابل و مسئولیت تسهیم شده، هیچ توجیه ای برای حکم خسارتهای نامحدود یا مفرط مربوط به هر نوع ادعای خسارتی یا نزاع وجود ندارد.

طبق مدل معمول بیمه ، سیستم دادگاهی محلی با صلاحیت در موضوعی خاص (بسته به قوانین مربوطه در حوزهٔ قضایی) اغلب اختیار دادن حکم خسارات تنبیهی نامحدود علیه بیمه گر را دارد.

---

[25] Face amount

[26] Term life insurance

این نوع از بیمه نامه ها منفعت اعلام شده را به محض فوت دارندهٔ بیمه نامه در اختیار می گذارند مشروط بر اینکه فوت در ظرف مدت زمانی معین رخ بدهد. معهذا، بیمه نامه هیچ نوع بازده هایی را ورای منفعت اعلام شده در اختیار نمی گذارد، برخلاف بیمه نامه های عمر دائمی که جزء پس اندازی را دارا هستند و این جزء می تواند برای جمع آوری ثروت استفاده شود.

صرفهای ریسک اضافی

در تکافل، عموماً نرخهای حق بیمه یا مشارکت[۲۷] تحمیل شده بوسیلهٔ برآورد آکچوئری برای تمام صندوق ریسک ثابت می شوند. از هیچ شرکت کننده ای نرخ بالاتری مطالبه نمی شود، یا به علت ریسک اضافی قابل پیش بینی به زیان هیچ شرکت کننده ای تبعیض قائل نمی شود. با این وجود اگر درنظر گرفته شود که شرکت کننده خاصی پروفایل ریسک غیرعادی را دارا باشد و موجب فشار بیش از حدی برروی صندوق تعاونی شود، ممکن است شرکت کننده مجبور به افزایش سهمش از تبری، یعنی مشارکت از حق بیمه اش به PSA، شود. به عبارت دیگر، جمع مشارکت شرکت کننده یکسان باقی می ماند، اما این سهم[۲۸] که به PA اش ریخته می-شود کمتر از سهمی می شود که معمولاً بوده است.

در بیمه معمول، معمولاً در شرایطی که ریسک اضافی قابل پیش بینی است حق بیمه اضافی علاوه بر مبلغ عادی علیه دارندهٔ بیمه نامه مطالبه می شود. برای مثال، در بیمه عمر، حق بیمهٔ اضافی ممکن است بمنظور منعکس نمودن نرخهای بالاتر مرگ و میر برای افراد سیگاری یا افراد دارای مشاغل به شدت خطرناک و دشوار از قبیل آتش نشانان، معدنچیان و غیره مطالبه شود. به همین ترتیب، در بیمه غیرعمر حق بیمهٔ اضافی ممکن است بمنظور منعکس نمودن زیانهای احتمالی بالاتر برای منزلی که در منطقهٔ سیل خیز قرار گرفته است مطالبه شود.

تضمینها

در تکافل، گرداننده هیچ نوع تضمینی بصورت قرارداد نمی دهد. اصول زیربنایی جامعه، یکپارچگی و اخوت، غرامت مشترک یا تسهیم ریسک میان شرکت کنندگان را ایجاد می کند.

در مدل معمول، بیمه گر تضمین به پرداخت منفعت یا خسارت درچارچوب شروط قرارداد می کند.

سرمایه گذاریها

در تکافل، وجوه باید در "داراییهایی که به آنها بهره تعلق نمی گیرد"[۲۹] سرمایه گذاری شوند. در این داراییها، بازده های سرمایه گذاری از طریق شکلی از تسهیم سود یا ترقی در ارزش دارایی ایجاد می شوند. تمامی سرمایه گذاریها باید از دستورالعملهای فقه اسلامی پیروی کنند. به معنای دقیق کلمه، بازده های سرمایه گذاری نباید بوسیلهٔ هیچ نوعی از فعالیتهای تجاری غیراخلاقی که ممکن است در تضاد با باورهای اسلامی باشند ایجاد شوند.

27

28 Portion

29 Non-interest bearing assets

حق بیمه

در تکافل به احترام باورها و اصول اسلامی، حداقل نرخهای ثابت حق بیمه یا مشارکت تعیین می شوند و برای تمامی شرکت کنندگان یکسان هستند.

طبق مدل معمول، حق بیمه های پرداخت شده توسط دارنده بیمه نامه برمبنای پروفایل ریسک مؤسسه ای به ثبت رسیده یا خاص متفاوت هستند. برای بیمه نامه های عمر، بهنگامیکه دارنده بیمه نامه برای اولین بار بیمه نامه ای را می گیرد سن احراز شده یکی از ارکان کلیدی تصمیم گیری قیمت گذاری است. هر چقدر سن دارنده بیمه نامه در زمان قرارداد بیشتر باشد، سطح حق بیمه بالاتر می رود و نرخ مرگ و میر افزایش یافته را نشان می دهد زیرا که سن افزایش می یابد. به همین ترتیب برای بیمه نامه های غیرعمر اتومبیل، بهنگام تعیین نرخهای حق بیمه، ویژگیهای ایمنی و هزینهٔ نسبی تعمیر وسیلهٔ نقلیه به حساب آورده می شوند.

سودها

در تکافل، سهم[30] یا "تقسیم هر نوعی از سودها"[31] در قرارداد معین می شود؛ بهر حال میزان سودها در مجموع به سرمایه گذاری تجمعی و عملکرد بیمه گری برای این مدت بستگی دارد.

در بیمه نامه معمول، عموماً هیچ نوع شرطی برای تسهیم سود وجود ندارد به جز از طریق تدابیر پاداش یا "سود سهام"[32] که در بالا ذکر شد.

مدت بیمه نامه

تمامی بیمه نامه های تکافل، مدت معین و ثابتی یا مدت سررسید، برای مثال ۱۰، ۱۵، ۲۰ سال و غیره را دارا هستند. این موضوع به پاس اصل اسلامی اجتناب از عدم قطعیت (قرار[33]) است.

در بیمه معمول، مدت بیمه نامه برمبنای نوع بیمه نامه تغییر می کند. برخی بیمه نامه های عمر مدت زمانی معینی را دارا هستند مانند "بیمه نامه های عمر زمانی ساده"[34] و "بیمه نامه های عمر مختلط پس انداز"[35]، درحالیکه بیمه نامه های دیگر ممکن است مدت نامعینی را دارا باشند، یعنی تا زمانیکه دارندهٔ بیمه نامه به دادن پرداختهای حق بیمه ادامه می دهد. در مورد بیمه عمومی، معمولاً مدتی معین شده در قرارداد وجود دارد.

---

[30] Proportion
[31] Split of any profits
[32] Dividend
[33] Garar
[34] Temporary assurance policies
[35] Endowment assurance policies

عنوان مقاله : شرکتهای بیمه تکافل (مطیع شریعت)

مسائل امنیت مالی و ظرفیت تکافل اتکایی

بیمه اتکایی که همانند بیمه تکافل از همان اصول اسلامی قابل اعمال پیروی می کند تکافل اتکایی نامیده می-شود. بیمه اتکایی تکافل از طریق شرکتهای تکافل اتکایی تا حدی در درون بازار بیمه اسلامی بحث انگیز بوده است، زیرا که رشد صادر کنندگان تکافل مستقیم از ظرفیت دردسترس تکافل اتکایی بسیار پیشی گرفته است. علاوه بر این از دیدگاه توانایی مالی، نگرانی مستمری طی جایگزینی بیمه اتکایی با شرکتهای تکافل اتکایی با رتبه بندی پایین تر یا بدون رتبه در مقایسه با بیمه گران اتکایی معمول با رتبه بندی بالاتر وجود داشته است. درنتیجه، بیمه گران اتکایی در واقع هم با مسائل ظرفیت تکافل اتکایی و هم با مسائل امنیت مالی مواجه می-شوند.

این امر موجب شده است شرکتهای تکافل استراتژیهای متفاوتی از جمله اتکایی نمودن بطور معمول، برخلاف اولویت درخواست حمایت تکافل اتکایی، را گسترش دهند. به شکرانهٔ این واقعیت بازار، عالمان شریعت به شرکتهای تکافل اجازه داده اند بنابر شرایط محدود جویای حمایت از سوی بیمه گران اتکایی معمول باشند. با این وجود،